

Valtuustoaloite

Joensuun kaupungille uusi maaseutuohjelma vuosille 2021-2025 ja maaseutupäällikön virka.

Joensuun maaseudulla tai maaseutumaisilla alueilla asuu noin 19 000 asukasta (Joensuu lukuina 2020) eli noin neljännes kaupungin väestöstä. Se on enemmän kuin Kontiolahdella tai Liperissä on asukkaita. Joensuun maaseutualueilla on merkittävää yritystoimintaa ja moni Joensuussa vaikuttava yritys on kiinteästi sidoksissa maaseudulta kumpuavaan elinvoimaan.

Maaseudun vahvuuksia ovat esimerkiksi energia, luonnonvarat, paikallisyhteisöt ja toimiva yhteistyö, luontokohteet ja hyvä asuinympäristö. Heikkouksina huono tiestön kunto ja hidas tietoliikenne, väestön väheneminen, pääomien puute ja pienet lähimarkkinat. Mahdollisuuksina ovat lähi- ja luomuruoan kysynnän kasvu, biotalouden merkityksen kasvu ja uudet yritysratkaisut ja toimialat. Uhkina maaseudulla on väestöllisen taantumisen jatkuminen, laajakaistarakentamisen hitaus, huono tulokehitys ja kunnallisen palvelutuotannon rappeutuminen.

Maaseudun merkityksestä emeritusprofessori Pertti Rannikko on todennut kirjoituksessaan (Karjalainen 17.10.2020) seuraavasti: ”Maaseutuun eivät sovellu enää kuluneet kielikuvat kylien kuolemasta ja maaseudun autoitumisesta. Maaseutu on täyttymässä uudenlaisilla toiminnoilla ja merkityksillä. Maaseudun kehityksessä voimistuneet trendit voidaan pelkistää neljään tekijään: supertuotanto, omavarainen elämä, kulutusidylli ja mielen tila.” Ja hän jatkaa: ”Maaseudulla on [Suomessa] kymmeniä tuhansia tyhjillään olevia pientaloja sekä myös vajaalla käytöllä olevia julkisia tiloja. Tämän valmiin infrastruktuurin saattamista kiinnostuneiden käyttöön tulisi purkamisen sijaan edistää.”

Tämän vuoden aikana saadut kokemukset etätöiden mahdollisuuksista ovat omiaan rohkaisemaan ajatusta monipaikkaisesta yhteiskunnasta laajemminkin. On paljon työtehtäviä, jotka eivät ole paikkasidonnaisia ja Joensuun alueellakin olevat 3700 kesämökkiä saattavat olla työskentely-ympäristönä kenties inspiroivampia ja tuotteliaampia, kuin keskitetyt toimistoratkaisut.

Joensuun kaupunginvaltuusto päätti vuoden 2015 talousarvion yhteydessä kaupungin uuden maaseutuohjelman laadinnasta. Työn tuloksena syntyi Osallistuva ja kehittyvä kaupunkimaaseutu, Joensuun maaseutuohjelma vuosille 2016-2020. Joensuun kaupunki on ohjannut ohjelman toimenpiteiden toteuttamiseen vuosittain noin 60 000 euroa, mikä on ollut tavoitteen, 60.000-100.000 euroa, alarajalla.

Maaseutuohjelman tavoitteiksi vuonna 2016 asetettiin:

- 1) Aktivoida asukkaita ja järjestöjä asuinympäristöjen kehittämiseen (paikallinen aloitteellisuus)
- 2) Edistää maaseutualueiden asuin- ja elinympäristöjen vetovoimaa ja viihtyisyyttä.
- 3) Lisätä asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia, sen väyliä ja välineitä
- 4) Kartuttaa maaseutualueiden erityispiirteiden tuntemusta kaupunkiorganisaatiossa.

Maaseutuohjelman väliarvioinnissa vuodelta 2019 on nähtävissä, että paljon hyviä hankkeita on saatu toteutettua. Tyytymättömyyttä on kuitenkin ollut rahoituksen riittämättömyyteen. Lisäksi väliaikaisrahoituksen puute on vaikeuttanut hankkeiden toteuttamista kylillä toimivien yhdistysten heikon rahatilanteen vuoksi. Myös maaseudun asukkaiden vaikutusmahdollisuudet ovat nykyisen ohjelman puitteissa jääneet melko vähälle huomiolle.

Joensuun maaseutualueiden kehittäminen yksistään hankkeita rahoittamalla ei tuo toivottua tulosta. Tähän tarvitaan laajempi ja monipuolisempi lähestymistapa. Edellä olevan perusteella esitämme, että Joensuulle

valmistellaan maaseutuohjelma vuosille 2021-2025, johon sisällytetään aikaisempien tavoitteiden lisäksi kaupungin palvelutarjonnan mobiiliyksiköt ja digitalisaation hyödyntäminen, yksityisteiden tukeminen, valokuituverkon rakentaminen, asiointiliikenneverkon kehittäminen, liikuntapaikkojen rakentaminen ja kunnossapito sekä nuorison harrastusmahdollisuuksien ja -tilojen tukeminen.

Tämän kokonaisuuden hallintaan esitämme myös perustettavaksi maaseutupäällikön virka korvaamaan nykyisen kehityspäällikön viran, joka toimisi suoraan kaupunginhallituksen alaisena ja koordinoisi Joensuun kaupungin maaseudun kehittämistä yllä olevan kokonaisuuden puitteissa eri hallinnonalojen kanssa yhteistyössä.

Joensuussa 9.11.2020

Joensuun Keskustan valtuustoryhmä.

